

Standardy ochrony małoletnich w Szpitalu Klinicznym im. dr. Józefa Babińskiego SPZOZ w Krakowie

1. CEL PROCEDURY

Celem niniejszej procedury jest określenie warunków skutecznej ochrony małoletnich przed różnymi formami przemocy.

2. ZAKRES STOSOWANIA PROCEDURY

Procedura określa zasady zapewniające bezpieczne relacje między małoletnim, a personelem Szpitala Babińskiego oraz procedurę podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub posiadania informacji o krzywdzeniu małoletniego.

3. ADRESACI PROCEDURY

Procedura dotyczy wszystkich pracowników Szpitala Babińskiego oraz osoby świadczące pracę na podstawie umowy cywilnoprawnej, które wykonują swoje obowiązki w medycznych komórkach organizacyjnych Szpitala Babińskiego. Zobowiązani do stosowania niniejszej procedury są w szczególności:

- 1) Lekarze,
- 2) Pielęgniarki i Pielęgniarze,
- 3) Psycholodzy,
- 4) Pracownicy socjalni,
- 5) Terapeuci zajęciowi,
- 6) Asystentki medyczne,
- 7) Zespół ds. Kadr w zakresie:

a) realizacji obowiązku uzyskania danych wskazanych w art. 21 Ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich, przed nawiązaniem z daną osobą stosunku pracy związanego z leczeniem małoletnich, w tym również przed skierowaniem już zatrudnionej osoby do pracy związanej z leczeniem małoletnich (np. na skutek skierowania do pracy w komórce organizacyjnej udzielającej świadczeń na rzecz pacjentów małoletnich);

b) uzyskania od osób skazanych w pkt a) Oświadczeń o zapoznaniu się ze Standardami Ochrony Małoletnich.

- 8) Zespół ds. Organizacyjno – Prawnych w zakresie:

a) realizacji obowiązku uzyskania danych wskazanych w art. 21 Ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich, przed zawarciem przez Szpital umowy o udzielanie świadczeń zdrowotnych na rzecz pacjentów małoletnich;

b) uzyskania od osób skazanych w pkt a) Oświadczeń o zapoznaniu się ze Standardami Ochrony Małoletnich.

9) Naczelnia Pielęgniarka, Zespół ds. Kadr, Ośrodek Edukacji, Badań i Rozwoju – w zakresie realizacji obowiązku uzyskania danych wskazanych w art. 21 Ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich dotyczących studentów oraz stażystów, którzy w ramach przygotowania/kształcenia do wykonywania zawodu medycznego będą posiadali w Szpitalu Babińskiego kontakt z osobami małoletnimi.

10) praktykanci oraz stażyści, którzy w ramach przygotowania/kształcenia do wykonywania zawodu medycznego posiadają w Szpitalu Babińskiego kontakt z osobami małoletnimi.

4. DEFINICJE

- 1) **dziecko, osoba małoletnia, małoletni** – osoba fizyczna, która nie ukończyła 18 lat;
- 2) **opiekun osoby małoletniej** - osoba uprawniona do reprezentacji dziecka, w szczególności jego rodzic lub opiekun prawny. W myśl niniejszej procedury opiekunem jest również rodzic zastępczy.
- 3) **pracownik Szpitala Babińskiego** – osoba zatrudniona w Szpitalu Babińskiego na podstawie umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej;
- 4) **krzywda dziecka/krzywdzenie** – stosowanie wobec małoletniego jakiegokolwiek formy przemocy, w tym popełnienie na szkodę małoletniego czynu zabronionego lub czynu karalnego przez jakąkolwiek osobę, także pracownika Szpitala, lub zagrożenie dobra dziecka, w tym jego zaniedbywanie;
- 5) **przemoc** – jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy, w szczególności:
 - a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia,
 - b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
 - c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę.
- 6) **Szpital Babińskiego** – Szpital Kliniczny im. dr. Józefa Babińskiego SPZOZ w Krakowie,
- 7) **urządzenie elektroniczne** – każde urządzenie, które dla prawidłowego działania wymaga prądu elektrycznego lub baterii. Urządzeniami elektronicznymi są przykładowo: laptop, tablet, odtwarzacz muzyki, telefon komórkowy (w tym smartfon, iPhone), urządzenie typu smartwach, słuchawki.

5. ZASADY RELACJI MIĘDZY MAŁOLETNIM A PRACOWNIKAMI SZPITALA BABIŃSKIEGO

- 1) Główną zasadą podejmowanych czynności związanych z opieką i leczeniem osób małoletnich jest działanie dla dobra dziecka, w trosce o jego bezpieczeństwo.
- 2) Dziecko należy traktować z empatią, szacunkiem z zachowaniem jego godności, potrzeb oraz intymności.
- 3) Dziecko ma prawo uzyskiwać informacje o swoim stanie zdrowia oraz podejmowanych czynnościach medycznych przy użyciu prostego języka, w sposób dostosowany do wieku, sytuacji w jakiej się znajduje oraz poziomu rozwoju dziecka.
- 4) Niedopuszczalne jest stosowanie przemocy wobec dziecka w jakiegokolwiek postaci. Dziecka nie można lekceważyć, zawstydząć, upokarzać, obrażać, ani na nie krzyczeć.
- 5) Nie należy ujawniać informacji wrażliwych dotyczących dziecka wobec osób nieuprawnionych, w tym wobec innych dzieci.
- 6) Nie wolno zachowywać się w stosunku do osób małoletnich w sposób niestosowny (używanie m. in.: wulgarnych słów, gestów, żartów, obraźliwych uwag).
- 7) Należy zapewnić dziecko, że w przypadku, gdy poczuje się niekomfortowo w jakiejś sytuacji, odnośnie konkretnego zachowania lub słów, może zgłosić zaistniałą sytuację pracownikowi Szpitala Babińskiego i może oczekiwać odpowiedniej pomocy.
- 8) Zasady bezpiecznych relacji personelu z dziećmi obowiązują wszystkich pracowników, stażystów i praktykantów. Znajomość i zaakceptowanie zasad są potwierdzone podpisaniem oświadczenia. Podpisane oświadczenie jest przechowywane odpowiednio w aktach osobowych bądź stanowi załącznik do umowy cywilnoprawnej. Wzór oświadczenia stanowi załącznik nr 1 do niniejszej procedury.

6. PROCEDURA INTERWENCJI W SYTUACJI PODEJRZENIA KRZYWDZENIA LUB POSIADANIA INFORMACJI O KRZYWDZENIU OSOBY MAŁOLETNIJ

- 1) W przypadku powzięcia informacji o krzywdzeniu dziecka bądź podejrzenia, że dziecko jest krzywdzone, pracownik Szpitala Babińskiego ma obowiązek:
 - a) udzielić niezbędnej pomocy w stanach zagrożenia życia i zdrowia;
 - b) zadbać o bezpieczeństwo dziecka i odseparować od osoby podejrzaną o krzywdzenie;
 - c) zawiadomić przełożonego;
 - d) zawiadomić opiekuna osoby małoletniej, chyba że z uwagi na charakter tych czynności jest to niemożliwie albo wobec opiekuna prawnego istnieje uzasadnione podejrzenie, że jest on sprawcą krzywdzenia dziecka.
- 2) Po zawiadomieniu przełożonego, zgodnie z pkt 1) lit. c) powyżej, należy podjąć decyzję o konieczności zawiadomienia odpowiednich instytucji w zależności od rodzaju zgłoszonej sprawy:
 - a) prokuratury lub policji,
 - b) sądu rodzinnego,
 - c) przewodniczącego właściwego interdyscyplinarnego zespołu ds. przeciwdziałania przemocy domowej na zasadach opisanych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” - w przypadku uzasadnionego podejrzenia stosowania przemocy domowej lub zgłoszenia dokonanej przez świadka przemocy domowej.

W przypadku wątpliwości dotyczących obowiązku zawiadomienia przez Szpital Babińskiego podejrzenia krzywdzenia osoby małoletniej, należy skonsultować się z Zespołem ds. Organizacyjno – Prawnych lub Radcą Prawnym.

Zawiadomienie jest podpisywane przez pracownika, który powziął informację o podejrzeniu krzywdzenia dziecka bądź Kierownika medycznej komórki organizacyjnej sprawującej opiekę medyczną nad dzieckiem oraz Dyrektora Szpitala Babińskiego lub Zastępcę Dyrektora ds. Lecznictwa.

- 3) W momencie wystąpienia przypadku krzywdzenia lub podejrzenia krzywdzenia małoletniego czynności podejmowane i realizowane wobec dziecka mogą być przeprowadzone w obecności opiekuna prawnego. Wyjątkiem jest uzasadnione podejrzenie, że opiekun prawny jest sprawcą krzywdzenia małoletniego.
- 4) Postępowanie na wypadek krzywdzenia dziecka lub uzasadnionego podejrzenia krzywdzenia dziecka nie może naruszać jego godności, wolności oraz nie może powodować szkody na jego zdrowiu psychicznym i fizycznym.
- 5) Informację o podjętej interwencji dokumentuje się poprzez wypełnienie „Karty przebiegu interwencji”, której wzór określa załącznik nr 2 do niniejszej procedury. Karta przebiegu interwencji nie stanowi dokumentacji medycznej małoletniego pacjenta. Całość dokumentacji powstałej w związku z ujawnieniem lub zgłoszeniem incydentu lub zdarzenia zagrażającego dobru małoletniego, jest przechowywana w medycznej komórce organizacyjnej sprawującej opiekę medyczną nad małoletnim pacjentem, którego dotyczy takie zgłoszenie lub ujawnienie.

7. BEZPIECZNE RELACJE POMIĘDZY MAŁOLETNIAMI, W TYM ZACHOWANIA NIEDOZWOLONE

1. Małoletni mają prawo do życia i przebywania w bezpiecznym środowisku. Pracownicy Szpitala Babińskiego chronią ich i zapewniają im bezpieczeństwo.
2. Małoletni mają obowiązek przestrzegania ogólnie obowiązujących zasad i norm zachowania.
3. Małoletni uznają prawo innych małoletnich do odmienności i zachowania tożsamości ze względu na: pochodzenie etniczne, geograficzne, narodowe, religię, status ekonomiczny, cechy rodzinne, wiek, płeć, orientację seksualną, cechy fizyczne, niepełnosprawność. Nie naruszają praw innych – nikogo nie dyskryminują ze względu na jakąkolwiek jego odmiennosc.

4. Zachowanie i postępowanie małoletnich wobec innych osób nie narusza ich poczucia godności i wartości osobistej. Małoletni są zobowiązani do respektowania praw i wolności osobistych innych, ich prawa do własnego zdania, do poszukiwań i popełniania błędów, do własnych poglądów, wyglądu i zachowania – w ramach społecznie przyjętych norm i wartości.
5. Kontakty między małoletnimi cechuje zachowanie przez nich wysokiej kultury osobistej, np. używanie zwrotów grzecznościowych typu proszę, dziękuję, przepraszam; uprzejmość; życzliwość; poprawny, wolny od wulgaryzmów język; kontrola swojego zachowania i emocji; wyrażanie sądów i opinii w spokojny sposób, który nikogo nie obraża i nie krzywdzi.
6. Małoletni budują wzajemne relacje poprzez niwelowanie konkurencyjności między sobą w różnych obszarach życia, wzajemne zrozumienie oraz konstruktywne, bez użycia siły rozwiązywanie problemów i konfliktów między sobą. Akceptują i szanują siebie nawzajem.
7. Małoletni okazują zrozumienie dla trudności i problemów innych, nie wyśmiewają ich, nie krytykują.
8. W kontaktach między sobą małoletni nie powinni zachowywać się prowokacyjnie lub konkurencyjnie. Nie powinni również mieć poczucia zagrożenia czy odczuwać wrogości ze strony innych.
9. Małoletni mają prawo do własnych poglądów, ocen i spojrzenia na świat oraz wyrażania ich, pod warunkiem, że sposób ich wyrażania wolny jest od agresji przemocy oraz nikomu nie wyrządza krzywdy.
10. Bez względu na powód, agresja i przemoc fizyczna, słowna lub psychiczna wśród małoletnich nigdy nie może być przez nich akceptowana lub usprawiedliwiona. Małoletni nie mają prawa stosować z jakiegokolwiek powodu słownej, fizycznej i psychicznej agresji oraz przemocy wobec innych.
11. Małoletni mają obowiązek przeciwstawiania się wszelkim przejawom brutalności i wulgarności oraz informowania pracowników Szpitala Babińskiego o zaistniałych zagrożeniach.
12. Jeśli małoletni jest świadkiem stosowania jakiegokolwiek formy agresji lub przemocy, ma obowiązek reagowania na nią, np.: informuje o zaistniałej sytuacji pracownika Szpitala Babińskiego.
13. Jeśli małoletni stał się ofiarą agresji lub przemocy, może uzyskać w Szpitalu Babińskiego pomoc, zgodnie z obowiązującymi procedurami.
14. Niedozwolone zachowania małoletnich w Szpitalu Babińskiego:
 - 1) Stosowanie agresji i przemocy wobec małoletnich i innych osób:
 - a) agresji i przemocy fizycznej w różnych formach, np.:
 - bicie/uderzenie/popychanie/kopanie/opluwanie
 - wymuszenia;
 - napastowanie seksualne;
 - nadużywanie swojej przewagi nad inną osobą;
 - fizyczne zaczepki;
 - zmuszanie innej osoby do podejmowania niewłaściwych działań;
 - rzucanie w kogoś przedmiotami;
 - b) agresji i przemocy słownej w różnych formach, np.:
 - obelgi, wyzwiska;
 - wyśmiewanie, drwienie, szydzenie;
 - bezpośrednie obrażanie;
 - plotki i obraźliwe żarty, przedrzeźnianie; groźby;
 - obraźliwe SMSy i MMSy;
 - wiadomości na forach internetowych;
 - telefony i e-maile zawierające groźby, poniżające, wulgarne, zastraszające;
 - c) agresji i przemocy psychicznej w różnych formach, np.:
 - poniżanie;
 - wykluczanie/izolacja/milczenie/manipulowanie;
 - wulgarne gesty;
 - niszczenie/zabieranie rzeczy innej osoby;
 - straszenie;
 - szantażowanie.

- 2) Stwarzanie niebezpiecznych sytuacji poprzez np. rzucanie przedmiotami, przynoszenie ostrych narzędzi, innych niebezpiecznych przedmiotów i substancji (środków pirotechnicznych, noży, zapalniczek), używanie ognia.
- 3) Celowe nieprzestrzeganie zasad bezpieczeństwa podczas korzystania ze świadczeń zdrowotnych w Szpitalu Babińskiego.
- 4) Celowe zachowania zagrażające zdrowiu bądź życiu.
- 5) Uleganie nałogom, np. palenie papierosów, picie alkoholu.
- 6) Rozprowadzanie lub zażywanie środków odurzających.
- 7) Niestosowne odzywanie się do innych osób, używanie wulgaryzmów.
- 8) Przywłaszczenie własności lub celowe niszczenie, nieszanowanie własności innych osób oraz własności Szpitala Babińskiego. Wyłudzenie pieniędzy lub innych rzeczy.
- 9) Rozwiązywanie w sposób siłowy konfliktów. Udział w bójce.
- 10) Szykanowanie innych osób z powodu odmienności przekonań, religii, światopoglądu, płci, poczucia tożsamości, pochodzenia, statusu ekonomicznego i społecznego, niepełnosprawności, wyglądu.
- 11) Znęcanie się (współdział w znęcaniu się, zorganizowana przemoc, zastraszanie).
- 12) Niegrzeczne zachowanie, wulgaryzmy. Kłamanie, oszukiwanie.
- 13) Fotografowanie, nagrywanie dźwięku lub filmowanie zdarzeń z udziałem innych osób bez ich zgody.
- 14) Stosowanie wobec innych osób różnych form cyberprzemocy.

8. ZASADY KORZYSTANIA Z URZĄDZEŃ ELEKTRONICZNYCH Z DOSTĘPEM DO SIECI INTERNET

- 1) Na terenie Szpitala Babińskiego osoba małoletnia korzysta z Internetu za zgodą rodzica/opiekuna prawnego i na udostępnionym przez niego urządzeniu.
- 2) Małoletni nie mają dostępu do infrastruktury sieciowej Szpitala Babińskiego. Sieć jest monitorowana w taki sposób, aby możliwe było zidentyfikowanie sprawców ewentualnych nadużyć.
- 3) Małoletni przynoszą do Szpitala Babińskiego urządzenia elektroniczne na własną odpowiedzialność oraz za zgodą rodziców.
- 4) Małoletni przebywający na oddziale całodobowym Szpitala Babińskiego ma prawo oddać urządzenie elektroniczne do depozytu rzeczy wartościowych. Szpital Babińskiego nie ponosi odpowiedzialności za urządzenia elektroniczne których osoba małoletnia nie przekazała do depozytu.
- 5) W czasie wizyt lekarskich, rozmów z psychologiem, zajęć terapeutycznych oraz podczas ciszy nocnej, używanie urządzeń elektronicznych jest dopuszczalne tylko w sytuacji nagłej i pilnej potrzeby bądź za zgodą personelu.
- 6) Nagrywanie dźwięku lub obrazu za pomocą urządzeń elektronicznych jest dopuszczalne wyłącznie za zgodą osoby nagrywanej lub fotografowanej.
- 7) Regulamin wewnętrzny danej komórki organizacyjnej może przewidywać bardziej szczegółowe zasady korzystania z urządzeń elektronicznych podyktowane specyfiką działania tej komórki. Osoba małoletnia jest zaznajamiana z tymi zasadami przez personel medyczny przy pierwszym kontakcie w ramach rozpoczętego procesu leczenia.
- 8) W przypadku naruszenia przez małoletniego zasad używania urządzeń elektronicznych w Szpitalu Babińskiego, pracownik bezzwłocznie informuje o tym fakcie rodziców/prawnych opiekunów małoletniego i wspólnie z rodzicami/prawnymi opiekunami ustala plan dalszego postępowania.
- 9) W przypadku podejrzenia skrzywdzenia dziecka z wykorzystaniem nowoczesnych technologii, w tym za pomocą sieci Internet (korzystanie przez dziecko ze stron zawierających niebezpieczne treści, upublicznianie wizerunku dziecka w sposób krzywdzący lub ośmieszający go – cyberprzemoc) podejmuje się działania zgodnie z punktem 6 pn. Procedura interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub posiadania informacji o krzywdzeniu osoby małoletniej.

9. OBOWIĄZEK UZYSKANIA DANYCH

Przed nawiązaniem stosunku pracy związanego z leczeniem małoletnich, zawarciem umowy o udzielanie świadczeń zdrowotnych na rzecz pacjentów małoletnich, jak również przed dopuszczeniem praktykanta bądź stażysty do kontaktu z pacjentami małoletnimi w ramach realizowanego w Szpitalu Babińskiego przygotowania/kształcenia do wykonywania zawodu medycznego, należy spełnić obowiązki wskazane w art. 21 Ustawy z dnia 13 maja 2016 r. przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich. Osoby odpowiedzialne za realizację obowiązków wskazanych w zdaniu poprzednim zostały określone w pkt 3 niniejszej procedury.

10. PRZEGLĄD I AKTUALIZACJA PROCEDURY

1. Kierownik Oddziału Psychiatrycznego dla Dzieci i Młodzieży jest odpowiedzialny za:

1) przygotowanie pracowników do stosowania niniejszej procedury. Przygotowanie pracowników polega na pogłębianiu wiedzy i umiejętności rozpoznawania krzywdzenia, objawów, identyfikacji ryzyka krzywdzenia i podejmowania, zgodnie z prawem, właściwych działań a także wiedzy z zakresu odpowiedzialności prawnej w przypadku zaniechania postępowania w celu ochrony i wsparcia małoletnich. Zakres oraz częstotliwość szkoleń ustalane są na podstawie wyników diagnozy potrzeb pracowników w tym zakresie.

2) monitorowanie przestrzegania niniejszej procedury oraz bieżące reagowanie na przypadki nieprzestrzegania niniejszej procedury przez pracowników Szpitala Babińskiego.

2. Kierownik Oddziału Psychiatrycznego dla Dzieci i Młodzieży co najmniej raz na 2 lata dokonuje oceny niniejszej procedury w celu zapewnienia jej zgodności z przepisami powszechnie obowiązującego prawa oraz dostosowania do aktualnych potrzeb Szpitala Babińskiego. W ramach tej oceny Kierownik Oddziału Psychiatrycznego dla Dzieci i Młodzieży przeprowadza anonimową ankietę monitorującą poziom przestrzegania niniejszej procedury przez pracowników Szpitala Babińskiego świadczących pracę w medycznych komórkach organizacyjnych udzielających świadczeń zdrowotnych na rzecz osób małoletnich. Wzór ankiety stanowi załącznik nr 3 do niniejszej procedury.

Z dokonanej oceny Kierownik Oddziału Psychiatrycznego dla Dzieci i Młodzieży sporządza raport wraz z wnioskami i rekomendacjami, który przekazuje Dyrektorowi Szpitala oraz Zastępcy Dyrektora ds. Lecznictwa.

3. Kierownicy medycznych komórek organizacyjnych są osobami odpowiedzialnymi za wdrożenie oraz stosowanie niniejszej procedury przez podległych pracowników w zakresie posiadanych kompetencji.

11. ZASADY UDOSTĘPNIANIA PROCEDURY

1) W Szpitalu Babińskiego zostały opracowane zostały dwie wersje niniejszej procedury pn. „Standardy ochrony małoletnich”:

a. wersja „zupełna” (kompletna),

b. wersja „skrócona” – przeznaczona dla małoletnich.

2) Wersja „zupełna” i „skrócona” są udostępnione w medycznych komórkach organizacyjnych udzielających świadczeń zdrowotnych na rzecz osób małoletnich poprzez zamieszczenie ich wydruku na tablicach informacyjnych.

3) Wersja „zupełna” i „skrócona” jest ogólnie dostępna poprzez jej opublikowanie na stronie internetowej Szpitala Babińskiego.

4) Wersja „skrócona” niniejszej procedury stanowi załącznik nr 4.

12. UREGULOWANIA PRAWNE

1) Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich,

- 2) Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
- 3) Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego,
- 4) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- 5) Ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich,
- 6) Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- 7) Ustawa z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta,
- 8) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskiej Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”.

13. ZAŁĄCZNIKI

- 1) Załącznik nr 1 – Oświadczenie o zapoznaniu się ze Standardami ochrony małoletnich,
- 2) Załącznik nr 2 – Karta przebiegu interwencji,
- 3) Załącznik nr 3 – Ankieta monitorująca poziom przestrzegania Standardów ochrony małoletnich,
- 4) Załącznik nr 4 – Standardy ochrony małoletnich (wersja skrócona).